
REDACTIONEEL

Westeuropese krantenlezers zijn er aan gewend om dagelijks met de Sovjetunie te worden geconfronteerd. Als wereldmacht speelt de Sovjetunie een hoofdrol op het toneel van de internationale politiek en dus is het niet meer dan logisch dat de schijnwerpers van de pers voortdurend op deze staat gericht blijven. Er wordt over de Sovjetunie veel gespeculeerd en gepubliceerd, maar dat neemt niet weg dat veel sovjetaangelegenheden voor Westerlingen vaag en onduidelijk blijven, temeer omdat het vaak bijzonder moeilijk is achter de juiste feiten en gegevens te komen. De Sovjets zijn niet gul met het geven van informatie, vooral niet als het binnenlandse aangelegenheden betreft en helemaal niet als het gaat om controversiële zaken, als bijvoorbeeld het dissidentenvraagstuk.

In de zeventiger jaren zijn steeds meer Russische dissidenten naar West-Europa uitgeweken en prominenten onder hen als Solzjenitsyn en Zinovjev laten niet na hun visie op de sovjetsamenleving, en wat daar in hun ogen fout aan is, te etaleren in de Westerse pers. Het is uiteraard interessant hun meningen te contrasteren met de officiële sovjetopinie en dat wordt dan ook regelmatig gedaan. Hoe momenteel de situatie is voor dissidenten die in de Sovjetunie zelf verblijven, daarover bestaat veel onzekerheid, maar vast staat wel dat dissidente activiteiten doorgaan en waarschijnlijk ook zullen blijven doorgaan.

Dit nummer van *Groniek* handelt over dissidenten in Oost-Europa en diverse aspecten van dit thema worden door de meewerkende auteurs belicht en geanalyseerd. Aanvankelijk was het de intentie van de redactie de aandacht alleen te richten op dissidenten in de Sovjetunie, maar van dat voornemen werd afgezien; twee artikelen die betrekking hebben op Polen en Tsjecho-Slowakije zijn eveneens opgenomen.

Groniek begint met een bijdrage van Bruno Naarden, die een vergelijking maakt tussen protestbewegingen in Oost- en West-Europa. Hij gaat onder andere in op de vraag in hoeverre de Russische wijze van protesteren verband houdt met het Russische volkskarakter. Het tweede artikel is van de hand van Henk Mulder. Henk geeft een gedegen overzicht van de geschiedenis van de dissidente 'intellectuelen' in de Sovjetunie, vanaf Stalin tot nu. Simon de Boer besteedt vervolgens aandacht aan de moeilijke positie van de verschillende kerkgenootschappen in de Sovjetunie, en Janine Jager doet uitgebreid verslag van de pogingen van een aantal sovjetarbeiders om een vrije, onafhankelijke vakbond op te richten.

Marc Jansens bijdrage heeft betrekking op sovjethistorici. Hij constateert dat de geschiedwetenschap in de Sovjetunie sinds Stalin wel enigszins verbeterd is, maar nog lang niet voldoende om goede historici, als bijvoorbeeld Roj Medvedev, in staat te stellen hun vak gewetensvol uit te oefenen. Henk Verhaar gaat in op de burgerrechtenbeweging in de Sovjetunie, die ontstond als reactie op de arrestatie van de schrijvers Daniël en Sinjavski in 1965. Hans Renner besteedt aandacht aan de talloze boekvernietigingen die Tsjecho-Slowakije heeft meegemaakt; met de komst van de communisten werden in dit opzicht alle records gebroken. De laatste verhandeling in dit nummer is van Hendrik de Jong en gaat over de Poolse dissident Jacek Kuron en de arbeidsonlusten op de scheepswerven van Gdansk en Gdynia.

Behalve artikelen, bevat deze *Groniek* nog twee

interviews; In maart had de redactie een vraaggesprek met Kirill Gradov, een uit de Sovjetunie afkomstige journalist en in april interviewde *Groniek* Karel van het Reve en Gena Sosonko, de eerste tot voor kort hoogleraar in de Slavische taal- en letterkunde te Leiden, de tweede een schaakgrootmeester van Russische origine.

Egbert Heslinga
Henk Mulder